

SUSANNA CLARKE
LES DAMES
de
GRACE ADIEU

i altres històries

TRADUCCIÓ DE FERRAN RÀFOLS GESA

AMS
TER
DAM

Introducció

*Per al professor James Sutherland, director d'estudis Sidhe,
Universitat d'Aberdeen*

LA MEVA FEINA EN AQUEST recull s'ha fet amb dos objectius molt modestos al cap. El primer és donar clarícies sobre el desenvolupament de la màgia a les illes Britàniques en diferents períodes històrics; el segon, familiaritzar el lector amb algunes de les que té la Terra de Fades de filtrar-se en el nostre món de cada dia. Dit en altres paraules, establir un compendi de nocions bàsiques sobre les fades i la Terra de Fades.

El relat que dona títol al recull, *Les dames de Grace Adieu*, cau dins de la primera categoria, amb una poderosa descripció de les dificultats amb què s'enfrontaven les magues dones de principi del segle XIX, una època en què la seva obra era menyspreada sense miraments pels seus homòlegs masculins (aquí generosament representats per les figures de Gilbert Norrell i Jonathan Strange). Els fets que es relaten apareixen en una novel·la no gaire coneguda publicada ara fa uns anys. Si algun lector està familiaritzat amb *Jonathan*

Strange i el senyor Norrell (Ediciones Salamandra, Barcelona, 2005), els prego que parin atenció a una nota al peu del capítol 43 en què es descriuen les dificultats que va tenir en Jonathan Strange per extreure el seu cunyat, un clergue, del lloc on vivia a Gloucestershire i aconseguir-li una altra col·locació diferent a Northamptonshire. *Les dames de Grace Adieu* proporciona una explicació més completa per al comportament més aviat enigmàtic del senyor Strange.

Lo turó de Lickerish i *Antickes i Frets* descriuen la relació un pèl més fluida i no tan tibant que tenien amb les fades i la màgia els nostres avantpassats anglesos i escocesos.

El senyor Simonelli, o *El vidu fada* és un extret dels diaris d'Alessandro Simonelli. Simonelli és, en efecte, un autor extraordinàriament irritant que mostra a cada pàgina la presumpció i l'arrogància pròpies de la seva raça (i amb això em refereixo als anglesos, no pas a res més.) Un editor em va dir que m'acostés amb cautela als seus diaris. Simonelli els va publicar per primer cop a mitjans de la dècada de 1820. Vint anys després va revisar-los i els va tornar a publicar. El procés es va repetir posteriorment, a finals de la dècada de 1860. És més, durant tot el segle XIX i principis del segle XX els seus diaris i llibres de memòries no van deixar de reescriure's i publicar-se en noves edicions, en cadascuna de les quals Simonelli reescribia el seu passat per donar rellevància a la dèria que l'ocupés en aquell moment, ja fos la història sumèria, l'educació de les dones, la millora de la moralitat de les *Sidhe* (fades), la distribució de bíblies entre els pagans o l'eficàcia d'una nova mena de sabó. Per mirar d'esquivar aquest problema, he triat un extracte de la primera edició que descriu el principi de l'extraordinària car-

rera de Simonelli. Només podem esperar que el que s'hi diu tingui alguna relació amb el que realment va esdevenir-se.

En els anys posteriors a la batalla de Waterloo, els tractes entre les *Sidhe* (fades) i els britànics es van fer més freqüents. Els polítics britànics debatien la «qüestió de les fades» des d'una gran varietat de posicions, però amb el consens que l'assumpte era vital per als interessos de la nació. Amb tot, si alguna cosa demostren aquestes històries és la tristíssima manca de preparació d'un senyor anglès qualsevol del segle XIX si casualment ensopegava amb el món de les fades. El duc de Wellington n'és un bon exemple. Sembla que les dones se'n sortien millor, en aquestes circumstàncies desconcertants: Venetia Moore, l'heroïna de *La senyora Mabb*, demostra reiteradament la seva capacitat d'intuir les normes de la Terra de Fades, una capacitat de la qual està totalment desproveït un home més veterà i experimentat com és el duc de Wellington.

Tom Brightwind, o Com es va construir el pont fada de Thoresby continua sent un relat ple d'interès per als estudiosos de la Terra de Fades. Amb tot, no veig cap motiu per revisar la valoració que vaig fer l'any 1999 de la història (i que mereixeria, crec, una difusió més àmplia). El lector la trobarà com a prefaci del relat.

He triat acabar el recull amb un relat d'un escriptor meravellós: John Waterbury, Lord Portishead. Fora del període 1808-1816, en què va estar sota la influència de Gilbert Norrell, els escrits de Waterbury, i molt concretament la seva reelaboració de les velles històries del Rei Corb, són una delícia constant. *John Uskglass i el carboner de Cúmbria* és un exemple d'aquelles històries (tan estimades pels me-

dievals) en què els rics i poderosos han de plegar-se als seus inferiors socials (penso en els diferents relats sobre Robin Hood o la balada *El rei Joan i l'abat de Canterbury*). A l'Anglaterra del Nord, en època medieval, ningú era més ric ni més poderós que en John Uskglass, i per tant el folklore local és ple de rondalles en què cau en algun clot del terra, s'enamora de dames molt poc apropiades o, per un seguit de motius complexos i inversemblants, es veu obligat a preparar farinetes a hostaleres atrafegades.

La trista veritat és que avui dia —com ha passat en tots els períodes de la nostra història— la desinformació sobre la Terra de Fades ens assalta per tot arreu. I és mitjançant aquestes històries que els estudiants seriosos de la cultura *Sidhe* poden trobar una finestra per contemplar la Terra de Fades i albirar una petita part de la seva complexitat, les seves contradiccions i les seves perilloses fascinacions.

James Sutherland
Aberdeen, abril de 2006

Recorda això, per sobre de totes les coses: que la màgia pertany tant al cor com al cap, i que tot el que es faci ha de fer-se per amor, goig o per una justa ira.

I si fem honor a aquest principi descobrirem que la màgia que posseïm és molt més gran que la suma de tots els encanteris que mai s'han ensenyat. En aquest cas, la màgia és per a nosaltres com el vol per als ocells, perquè la nostra màgia provindrà del cor fosc i somiador, així com el vol dels ocells prové del cor. I quan duquem a terme aquesta màgia sentirem el goig que sent l'ocell quan es llança al buit i sabrem que la màgia forma part del que és l'home, igual que el vol forma part del que és l'ocell.

Aquesta noció és un dels regals que ens va llegar el Rei Corb, l'estimat rei de tots els mags, el que s'interposa entre Anglaterra i les Altres Terres, entre totes les criatures salvatges i el món dels homes.

Del Llibre de Lady Catherine de Winchester (1209-1267),
traduït del llatí per Jane Tobias (1775-1819)

Quan la senyora Field va morir, el seu vidu afligit va mirar al voltant i va tenir la sensació que el món era tan ple de joves boniques com en el temps de la seva joventut. També se li va acudir que ell seguia sent tan ric com sempre, i que tot i que a casa ja hi tenia una jove bonica (la Cassandra Parbringer, neboda seva, de qui tenia la tutela), trobava que no faria cap mal que n'hi hagués una altra. El senyor Field trobava que ell no havia canviat gens, i la Cassandra era del mateix parer, perquè pensava íntimament:estic segura, senyor, que als vint-i-un anys ja éreu tan pesat com ara que en teniu quaranta-nou. De manera que el senyor Field es va tornar a casar. La seva esposa era una dama bonica i llesta, només un any més gran que la Cassandra, però en defensa seva podem aduir que no tenia diners, i que havia de triar entre casar-se amb el senyor Field o anar-se'n a fer de mestra en una escola. La segona senyora Field i la Cassandra estaven encantades l'una amb l'altra, i ben aviat es van agafar una gran estima. De fet, la trista veritat era que se'n tenien molta més entre elles que cap de les dues pel senyor Field. Tenien una altra dama amiga seva (de nom senyoreta Tobias) i sovint se les veia passejar juntes pels voltants del poble on vivien: Grace Adieu, a Gloucestershire.

Als vint anys, la Cassandra Parbringer passava per ser l'ideal d'una certa mena de bellesa per la qual alguns cavallers tenen una tirada molt especial. Pell blanca agradablement tenyida de rosa. Ulls blaus clars que harmonitzaven bellament amb uns rínxols d'un daurat argentí; en conjunt, en el seu aspecte es combinaven idealment la feminitat i un cert aire infantil. El senyor Field, que no era un cavaller que destaqués especialment pels poders d'observació, estava

convençut que la seva neboda tenia un caràcter infantilment ingenu i una agradable docilitat femenina, a joc amb el seu rostre.

En aquella època, les perspectives matrimonials de la Cassandra semblaven més falagueres que les que havia tingut la senyora Field. Feia temps que a Grace Adieu la gent havia decidit que la Cassandra es casaria amb el rector, el senyor Henry Woodhope, que per la seva banda no semblava gens oposat a la idea.

—Em penso que al senyor Woodhope li agradeu, Cassandra —va dir la senyora Field.

—Ah, sí?

La senyoreta Tobias (també present) va dir:

—La senyoreta Parbringer té seny, i es guarda l'opinió que li mereix el senyor Woodhope.

—Oh —va dir la Cassandra—, us la puc dir, si voleu. El senyor Woodhope és el senyor Field un xic estirat per fer-lo més prim i més alt. És més jove, i per tant més procliu a mostrar-se agradable, i té un enginy un xic més esmolat. Però, al capdavall, no passa de ser el senyor Field rediviu.

—I llavors per què li doneu esperances? —va preguntar la senyora Field.

—Perquè suposo que amb algú m'hauré de casar, i el senyor Woodhope té un bon argument a favor: viu a Grace Adieu, i si m'hi caso no m'hauré de separar mai de la meva estimada senyora Field.

—És una ambició de molt poca volada, voler-se casar amb un senyor Field, tant és quin sigui —va sospirar la senyora Field—. No teniu cap aspirant millor?

La Cassandra s'ho va rumiar.

—Sempre he tingut un gran anhel de visitar Yorkshire —va dir—. M'imagino que deu ser ben bé com les novel·les de la senyora Radcliffe.

—És exactament igual que qualsevol altre lloc —va dir la senyoreta Tobias.

—Ai, senyoreta Tobias —va fer la Cassandra—, com podeu dir una cosa així? Si no és a Yorkshire, on trobaré que encara perviu, la màgia? «Als erms, sota les estrelles, en la salvatge companyia del Rei». Vet aquí la meva idea de Yorkshire.

—Però —va dir la senyoreta Tobias— ha passat molt de temps des de l'últim cop que la salvatge companyia del Rei va posar-hi els peus, i d'aleshores ençà els habitants del comtat han començat a tenir duanes, diaris, diligències, biblioteques ambulants i tota la resta de coses modernes i vulgars.

La Cassandra va fer un petit esbufec.

—Em decebeu —va dir.

La senyoreta Tobias feia de mainadera de dues nenes petites en una gran casa del poble coneguda com el Regne d'Hivern. Els pares de les nenes havien mort, i als vilatans de Grace Adieu els agradava comentar que aquella no era casa per tenir-hi nens, perquè era massa gran i fosca i plena de cambres de forma estrofolària i motlures estranyes. De fet, la germana petita sovint tenia pors i vivia assetjada pels malsons. La pobrissona es pensava que la rondaven les òlibes. No hi havia res en tot el món que li fes tanta por com les òlibes. D'òlibes no n'havia vist ningú més, però el casalot era vell i ple d'escletxes i forats per on haurien pogut passar i ple de ratolins molsuts i temptadors, o sigui que potser era

veritat. La mainadera no era gaire ben vista al poble: era massa alta, massa aficionada als llibres, massa seriosa i —això és molt curiós— no somreia mai si no hi havia motiu per somriure. Tant la senyoreta Ursula com la senyoreta Flora feien sempre molta bondat i semblava que tinguessin un gran afecte per la senyoreta Tobias.

Tot i la seva futura magnificència que els esperava en tant que hereves, pel que fa als parents les dues nenes eren pobres com rates. El seu únic guardià era un cosí de la difunta mare. En els llargs anys que feia que eren òrfenes, el cavaller en qüestió només les havia visitat dues vegades, i una altra els havia escrit una carta molt breu per Nadal. Però, com que duia una casaca vermella i era oficial al comtat de _____, les absències i els silencis del capità Winbright se li perdonaven, i la senyoreta Ursula i la senyoreta Flora (tot i tenir només vuit i quatre anys) havien començat a mostrar les febleses pròpies del seu sexe i el preferien a qualsevol altra persona.

Corria la brama que el besavi de les nenes havia estudiat màgia i en morir havia deixat una biblioteca. La senyoreta Tobias hi entrava sovint i ningú sabia què hi feia. Darrerament, les seves dues amigues, la senyora Field i la senyoreta Parbringer, també havien passat moltes hores a la casa. Però la suposició general era que anaven a veure les nenes. Perquè les dames (com sap tothom) no estudien màgia. Amb els mags la cosa canvia; les dames (com sap tothom) es deleixen per veure'n, de mags. (Com s'explicaria, si no, la gran popularitat del senyor Norrell als salons londinencs més elegants? El senyor Norrell és gairebé tan famós pel seu rostre insignificant i els seus llargs silencis com pel do-

mini incomparable que té de l'art de la màgia, i el seu deixeble, el senyor Strange, de rostre agraciat i conversa animada, és ben rebut a tot arreu on va). Així, doncs, suposarem que això explica la pregunta que la Cassandra Parbringer va fer a la senyoreta Tobias un dia de setembre, un dia preciós al llindar entre l'estiu i la tardor.

—Heu llegit l'article del senyor Strange a *La Revista*? Quina opinió us mereix?

—M'ha semblat que el senyor Strange s'hi expressava amb la claredat habitual. El pot entendre tothom, tant si coneix la teoria i pràctica de la màgia com si no en sap ni un borrall. L'he trobat enginyós i astut, com té per costum. M'ha semblat un text del tot admirable. És un home llest, em penso.

—És ben bé que parleu com una mainadera.

—Tant us sorprèn?

—Però és que no volia conèixer la vostra opinió com a institutriu, sinó com a... En fi, tant és. Què us han semblat, les seves idees?

—Hi estic en desacord, amb totes.

—Ara, això és el que volia sentir.

—Fa la sensació que els mags moderns —va dir la senyora Field— s'escarrassen més a malparlar de la màgia que no pas a fer-ne. Contínuament ens hem de sentir dir que hi ha màgies massa perilloses perquè els homes provin de posar-les en pràctica (i això que surten a totes les velles històries). O que ja no es poden intentar perquè n'hem perdut les indicacions. O bé que no han existit mai. I, pel que fa als estrangers de les Altres Terres, és ben bé com si ni el senyor Norrell ni el senyor Strange sabessin que existeixen. I tampoc sem-

bla que els importi gaire, perquè encara que existissin és com si no tinguéssim dret a parlar-hi. També descobrim que el Rei Corb tan sols va ser el somni d'una colla de cervells medievals febrils i destarotats per un excés de màgia.

—El senyor Strange i el senyor Norrell volen convertir la màgia en una cosa tan normal com ells, que són uns enso-pits —va dir la Cassandra—. Neguen l'existència del Rei per por que les comparacions amb la seva màgia esplèndida po-sin de manifest la pobresa de la que practiquen ells.

La senyora Field va riure.

—La Cassandra no es cansaria mai de criticar el senyor Strange.

I llavors van passar dels pecats concrets del gran senyor Strange i de l'encara més gran senyor Norrell a la malignitat dels homes en general, i d'allà, seguint una progressió natu-ral, a debatre si la Cassandra s'havia de casar amb el senyor Woodhope o no.

Mentre les dames de Grace Adieu parlaven, el senyor Jonathan Strange (el mag i segon gran fenomen de l'època) seia a la biblioteca del senyor Gilbert Norrell (el mag i pri-mer gran fenomen de l'època). El senyor Strange informava el senyor Norrell que tenia intenció d'absentar-se unes set-manes de Londres.

—Espero no causar-vos cap molèstia, senyor. El proper article per a la *Revista d'Edimburg* ja està enllestit, tret, se-nyor, que vulgueu fer-hi algun canvi (que podeu fer perfec-tament sense la meva ajuda).

El senyor Norrell va arrufar les celles per preguntar-li on anava, perquè, com era sabut a Londres, al més veterà

dels dos mags —un home callat, eixut— no li agradava passar ni un sol dia, o encara que fos mig, sense l'altre. Ni tan sols li agradava prescindir-ne i deixar que parlés amb altres persones.

—Me'n vaig a Gloucestershire, senyor. He promès a la senyora Strange que la duré a visitar el seu germà, que és rector d'un poblet de la zona. Alguna vegada m'heu sentit parlar del senyor Henry Woodhope, oi, em penso?

L'endemà va ploure a Grace Adieu, i la senyoreta Tobias no va poder sortir del Regne d'Hivern. Es va passar el dia amb les nenes, ensenyant-los llatí («no veig per què me n'hauria d'estar només pel vostre sexe. Potser algun dia us farà servei») i explicant-los històries sobre el captiveri de Thomas de Dundale a les Terres Estranyes i com es va convertir en el primer criat humà del Rei Corb.

Com que el segon dia va fer bo, la senyoreta Tobias va aprofitar per escapar-se mitja horeta a visitar la senyora Field i va deixar les nenes a càrrec d'una mainadera. Va resultar que el senyor Field se n'havia anat a Cheltenham (un fet infreqüent, perquè, com comentava la senyora Field, no s'havia vist mai un home tan casolà. «Em penso que el tenim massa còmode», deia), de manera que la senyoreta Tobias no va deixar passar l'avinentsa i va allargar la visita més que de costum. (En aquell moment no semblava que hi hagués cap mal.)

Tornant cap al Regne d'Hivern va passar pel capdamunt del carrer de la Gràcia i els Àngels, que era on hi havia l'església, i, al costat, la rectoria. Just en aquell moment, una calessa molt elegant va girar des del carrer Major cap al

carreró, un fet interessant en si mateix, perquè la senyoreta Tobias no va reconèixer ni el carruatge ni els ocupants, però el més extraordinari era que qui la guiava, amb mà ferma i molta presència d'esperit, era una dama. Al seu costat, assegut al banc de la calessa, hi havia un senyor amb les mans a les butxaques i les cames encreuades. Tenia un aspecte sorprenent. «No diria exactament que és ben plantat», va pensar la senyoreta Tobias. «El nas és massa llarg. Però té aquella mica d'arrogància dels homes ben plantats».

El dia semblava propici a les visites. Davant del Regne d'Hivern hi havia un xarret i dos cavalls fogosos. En Davey, el cotxer i mosso de quadra, se n'encarregava sota la mirada d'un home prim i fosc, molt malgirbat (criat d'algú), que s'havia reclinat a la paret de l'hort per parar una mica el sol i fumar-se una pipa. Duia la camisa descordada per davant, i quan la senyoreta Tobias va passar-li pel costat es va gratar lentament el pit amb un dit llarg i fosc i li va fer un somriure.

Des que la senyoreta Tobias coneixia la casa, el gran vestíbul sempre havia estat igual: buit de tot el que no fos silenci, ombres i les volves de pols fent giragonses en els rajos de claror inclinada, però ara hi ressonaven veus molt fortes, música i rialles agudes i entusiastes. La senyoreta Tobias va obrir la porta del menjador. La taula estava parada amb les millors copes, els millors coberts i la millor vaixel·la. Algú havia cuinat i servit un àpat, però era com si després hagués quedat oblidat. Havien dut cofres i maletes i n'havien tret roba que després havia quedat allà; peces d'home i de dona que jeien a terra en un revoltim promiscu. Un home

vestit amb la casaca vermella dels oficials seia en una cadira amb la senyoreta Ursula als genolls. L'home tenia una copa de vi a la mà, va acostar-la als llavis de la nena i quan ella va provar de beure'n la va enretirar. Ell va riure i la nena també. De fet, les galtes vermelles i l'aire esverat de la criatura van fer dubtar a la senyoreta Tobias si no n'havia begut una mica. Al bell mig de l'habitació, un altre home (un home molt guapo), també vestit d'uniforme, s'estava dret entre la roba i la quincalla i reia amb els altres dos. La germana petita, la senyoreta Flora, estava en un costat i se'ls mirava tots amb ulls esbatanats i plens de preguntes. La senyoreta Tobias se li va acostar immediatament i li va agafar la mà. Al fons de la cambra, en la penombra, hi havia una dona asseguda al piano que tocava molt malament una cançó italiana. I potser n'era conscient, perquè no semblava que tingués gens de ganes de tocar. La cançó s'omplia de llargues pauses; la dona sospirava tot sovint i no semblava contenta. I llavors, molt brusquement, va parar de tocar.

L'home ben plantat del centre de la sala es va girar immediatament per mirar-la.

—Continua, continua —va exclamar—. T'escoltem tots, t'ho prometo. És... —i en aquell moment es va girar cap a l'altre home i li va picar l'ullet— és deliciós. Volíem ensenyar danses pageses a les meves cosinetes. En Fred és el millor professor de dansa del món. O sigui que has de tocar, ja ho veus.

La jove dama hi va tornar, amb aire fatigat.

I llavors l'home que seia, el que es deia Fred, es va fixar en la senyoreta Tobias. Li va fer un somriure amable i es va disculpar.

—Ui —va exclamar el ben plantat—. La senyoreta Tobias ens perdonarà, Fred. La senyoreta Tobias i jo som vells amics.

—Bona tarda, capità Winbright —va dir la senyoreta Tobias.

Arribats a aquest punt, el senyor i la senyora Strange ja seien confortablement a l'agradable sala del senyor Woodhope. Havien ensenyat tota la rectoria a la senyora Strange, que havia pogut parlar amb la majordoma, la cuinera, la lletera, una minyona, el mosso de quadra, el jardiner i el fill del jardiner. Era com si el senyor Woodhope es delís per tenir l'opinió d'una dona sobre cada detall i no pensés consentir que la senyora Strange mengés o begués res fins que hagués donat la seva aprovació a la casa, els criats i totes les disposicions domèstiques que s'havien pres. La senyora Strange, per tant, s'ho havia mirat tot com la germana bona i amable que era, havia somrigut a tots els criats, s'havia empescat preguntes fàcils per fer-los i finalment s'havia mostrat encisada.

—I et prometo, Henry —va dir amb un somriure—, que la senyoreta Parbringer quedarà igualment encisada.

—S'ha enrojolat —va dir en Jonathan Strange, alçant els ulls del diari—. Henry, hem vingut amb l'únic propòsit de veure la senyora Parbringer, de qui tant ens has parlat a les teves cartes, i quan l'hàgim vist ens en tornarem a anar.

—Ah, sí? Doncs bé, espero poder convidar la senyora Field i la seva neboda perquè les conegueu com més aviat millor.

—Ui, no cal que t'hi amoïnis —va dir l'Strange—, hem dut un telescopi. Ens posarem a les finestres de l'habitació i l'espriarem quan passegi pel poble.

I, en efecte, es va aixecar, i tot parlant es va acostar a la finestra.

—Henry —va dir—. M'enamora aquesta església que tens. M'agrada el petit mur que envolta tot l'edifici i els arbres i els aguanta ben juntets. Fa que l'espai sembli un vaixell. Si mai fa una bona ventada, l'església i els arbres salparan cap a una altra banda.

—Strange —va dir en Henry Woodhope—, continueu tan ridícul com sempre.

—No li facis cas, Henry —va dir l'Arabella Strange—. Té cervell de mag. Estan tots una mica bojós.

—Excepte en Norrell —va dir l'Strange.

—Strange, us demanaria, com a amic vostre que soc, que no feu màgia mentre sigueu aquí. Som un poble molt tranquil.

—Benvolgut Henry —va dir l'Strange—, no soc un il·lusionista de carrer, dels de cabina i cortineta groga. No m'instal·laré en una cantonada de l'església per pescar uns quants clients. Ara mateix tinc almiralls i contraalmiralls i vicealmiralls i tots els ministres de Sa Majestat que m'escriuen molt respectuosament per demanar els meus serveis i que (molt més important) me'ls paguen bé. Dubto molt que a Grace Adieu hi hagi ningú que se'm pugui permetre.

—Quina cambra és, aquesta? —va preguntar el capità Winbright.

—Era l'antiga cambra del senyor Enderwhild, senyor —va dir la senyoreta Tobias.

—El mag?

—El mag.

—I on guardava el seu tresor, senyoreta Tobias? Fa prou que sou aquí per haver-ho esbrinat. Aventuro que hi deu haver sobirans amagats en tota mena de forats i racons estranys.

—No ho he sentit a dir mai, senyor.

—Au, senyoreta Tobias, per què aprenen màgia, els vells, si no és per descobrir les muntanyes d'or dels altres? Per a què més serveix, la màgia? —Va semblar que una idea el torbava—. No deuen pas mostrar senyals d'haver heretat el geni de la família, oi? Les nenes, vull dir. No, esclar. On s'és vist, que facin màgia?

—Hi ha hagut dues magues dones, senyor. Totes dues molt respectades. Lady Catherine de Winchester, que fou mestra d'en Martin Pale, i la filla d'en Gregory Absalom, Maria, que va ser mestressa de la Casa Ombrívola durant més d'un segle.

El capità no semblava gaire interessat.

—Mostreu-me més cambres —va dir. Van caminar per un altre passadís ressonant que, com bona part d'aquell casalot fosc, era domini de ratolins i aranyes.

—Són nenes sanes, les meves cosines?

—Sí, senyor.

El capità va callar un moment i després va dir:

—En fi, també pot ser que la cosa no duri, esclar. Hi ha tantes malalties infantils, senyoreta Tobias... Jo mateix vaig estar a punt de morir del punt vermell, només amb sis o set anys. Ja l'han passat, les nenes, la malaltia del punt vermell?

—No, senyor.

—Ah no? Trobo que els nostres avis les entenien millor, aquestes coses. Es prohibien agafar massa afecte als nens

fins que havien passat les proves i les malalties de la infància. És una bona regla, aquesta. No agafar massa afecte als nens.

Va mirar un moment als ulls la senyoreta Tobias i es va enrojolar. Després va riure.

—Però vaja, només era una broma. Quin posat tan solemne que feu. Ah, senyoreta Tobias, ja ho entenc. Fa massa que assumiu la responsabilitat de la casa i de les meves cosines, les meves cosinetes riques. Una dona no hauria de carregar mai tota sola un pes com aquest. Les vostres belles espatlles no estan fetes per a això. Però ja veieu que us he vingut a ajudar. I en Fred també. Té tota la intenció de fer-los de cosí, també. És molt criaturer, en Fred.

—I la dama, capità Winbright? Es quedarà i farà de cosina juntament amb vós i l'altre senyor?

El capità se la va mirar, confiat. Tenia uns ulls blaus tan lluminosos i enriolats, un somriure tan obert i lliure d'afectació, que només una dona amb l'aplom de la senyoreta Tobias hauria pogut no somriure amb ell.

—Entre vós i jo, hi ha un germà oficial del comtat de _____ que no l'ha tractat gaire bé. Però soc un tros de pa, jo... Em poden fer fer gairebé qualsevol cosa, les llàgrimes d'una dona.

El capità Winbright va dir aquestes paraules al passadís, però un cop van tornar a ser al menjador, la imatge de les llàgrimes d'una dona (perquè la jove dama plorava en aquell moment) només el van empènyer a tractar-la com un maleducat. Quan va sentir que la dama deia el seu nom, en veu baixa i amb un punt d'aprensió, el capità es va girar cap a ella i va exclamar:

—Ai, per què no te'n tornes a Brighton? Podries, saps?, no et costaria gens. Seria el millor per a tu.

—A Reigate —va dir ella sense alçar la veu.

El capità se la va mirar, molt irritat.

—Això, Reigate —va dir.

La noia tenia un rostre dolç i esporuguit d'ulls grossos i foscos i una boqueta de rosa sempre tremolant a un dit de les llàgrimes. Però era la mena de bellesa que s'evapora ben aviat quan la ronda qualsevol mena de patiment, i la pobra noia últimament havia estat molt infeliç. Va fer pensar la senyoreta Tobias en la nina de drap d'un nen petit, força bonica al principi, però tristíssima i lamentable quan perdia el farciment. La noia va alçar els ulls cap a ella.

—No hauria dit mai... —va dir, i va tornar a desfer-se en llàgrimes.

La senyoreta Tobias va quedar un moment en silenci.

—Bé —va dir—, potser no us van educar d'aquesta manera.

Aquell vespre, el senyor Field va tornar a adormir-se a la saleta. Li passava força sovint, últimament.

La cosa havia anat així. La criada havia entrat a la sala amb una nota per a la senyora Field, que s'havia posat a llegir-la. I llavors, mentre la seva dona llegia, el senyor Field es va començar a sentir (en paraules seves) «enteranyinat pel son». Al cap d'un moment llarg va tenir la sensació que es despertava i que el vespre continuava el seu curs normal, amb la Cassandra i la senyora Field assegudes una a cada banda del foc. I de fet el senyor Field va passar un vespre molt agradable, la mena de vespre que li encantava, gaudint de les atencions de les dues senyores.

Que fos un vespre només somiat (perquè la veritat és que el pobre poca-solta dormia) no va rebaixar gens ni mica el gaudi.

Mentre ell dormia, la senyora Field i la Cassandra cuitaven a recórrer el carreró que duia al Regne d'Hivern.

A la rectoria, en Henry Woodhope i la senyora Strange havien anat a dormir, però el senyor Strange tenia intenció de quedar-se una estona llegint. El llibre era *Vida de Martin Pale*, de Thaddeus Hickman. Havia arribat al capítol 26, en què Hickman analitzava certes teories, atribuïdes a Martin Pale, segons les quals de vegades els mags podien, en èpoques de gran necessitat, descobrir que eren capaços de dur a terme actes màgics que anaven molt més enllà del que havien après o fins i tot sentit explicar fins aleshores.

—Uf —va dir l'Strange, molt irritat—, quina absoluta bajaranada.

—Bona nit, Jonathan —li va dir l'Arabella, i va fer-li un petó just sobre les celles arrufades.

—Sí, sí —va murmurar ell sense alçar els ulls del llibre.

—I la jove —va xiuxiuejar la senyora Field— qui és?

La senyoreta Tobias va alçar una cella i va dir:

—Diu que és la senyora Winbright. Però el capità Winbright diu que no. No hauria dit mai que fos una qüestió tan oberta a la interpretació.

—I si els passés alguna cosa... em refereixo a les nenes —va xiuxiuejar la senyora Field—, potser el capità Winbright se'n beneficiaria d'alguna manera?

—Vaja, seria un home molt ric, això segur, i podem suposar que el que sigui que l'ha fet fugir fins aquí, siguin els deutes o algun escàndol, deixaria de fer-li por.

Les tres dames eren a la cambra de les nenes. La senyoreta Tobias seia en algun punt de la fosca, embolicada dins un xal. Dues espelmes resplendien en l'ampla cambra obscura, una prop del llit de les nenes i l'altra sobre una taula trontolladissa vora la porta, per veure immediatament qualsevol que entrés. En algun lloc de la casa, al final de molts corredors llargs i foscos, se sentia un home que cantava i un altre que reia.

Des del llit, la senyoreta Flora va preguntar tota nerviosa si hi havia òlibes a la cambra.

La senyoreta Tobias va assegurar-li que no.

—Sigueu com sigui, em fa por que en vinguin —va dir la senyoreta Flora espantada— si no us quedeu.

La senyoreta Tobias li va dir que es quedarien una estona més.

—I ara silenci —va dir—, la senyoreta Parbringer t'explicarà una història, si l'hi demanes.

—Quina història vols que t'expliqui? —va dir la Cassandra.

—Una del Rei Corb —va dir la senyoreta Ursula.

—Molt bé —va dir la Cassandra.

I aquesta és la història que la Cassandra va explicar a les nenes.

—Abans que el Rei Corb fos rei, quan era només un Nen Corb, vivia en una casa preciosa amb els seus oncles. (Que de fet no eren parents seus, només un senyor i una senyora amables que se l'havien quedat a viure amb ells.) Un dia, l'oncle, que llegia llibres de màgia de la seva gran biblioteca,

va enviar a buscar el Nen Corb i li va preguntar educadament com estava. El Nen Corb li va dir que estava molt bé.

»“Hmm, bé”, va dir l'oncle Auberon, “com que soc el teu guardià i protector, petit nen humà, me n’havia d’assegurar. Ensenya’m els somnis que has tingut aquesta nit”. De manera que el nen corb va treure els somnis i l'oncle Auberon els va fer lloc a la taula de la biblioteca. En aquella taula hi havia cent coses diferents; llibres d’història antinatural, un mapa que mostrava les posicions relatives de la Duplicitat Masculina i la Integritat Femenina (i com passar de l’una a l’altra) i un joc de bonics instruments de llautó en una capsa de caoba astutament dissenyada per mesurar l’Ambició i la Gelosia, l’Amor i l’Abnegació, la Lleialtat a l’Estat i els Somnis de Regicidi, i també molts altres Vicis i Virtuts que podia ser pràctic conèixer. Tot això, l'oncle Auberon ho va deixar a terra, perquè no era gaire endreçat i tothom es passava el dia renyant-lo perquè no ho era. L'oncle Auberon va desplegar sobre la taula els somnis del Nen Corb i els va examinar amb unes ulleretes de muntura metàl·lica.

»“I ara”, va exclamar l'oncle Auberon, “però si en aquest somni hi veig una torre negra en un bosc fosc i nevat. La torre està tota enrunada, com si fossin dents corcades. Hi ha ocells negres desmanegats que giravolten i giravolten, i tu ets dins la torre i no en pots sortir. Criatureta humana, quan has tingut aquest somni esgarrifós, no has passat por?”

»“No, oncle, va dir el Nen Corb, aquesta nit he somiat en la torre on havia nascut i en els corbs que em duïen aigua per beure quan era tan petit que no podia ni gatejar. Per què hauria de tenir por?”

»De manera que l'oncle Auberon va mirar el somni se-
güent, i només de veure'l va plorar sonorament. “Però
aquest és un somni cruel d'ulls que brillen i mandíbules do-
lentes que saliven. Criatureta humana, quan has tingut
aquest somni esgarrifós, no has passat por?”

»“No, oncle, va dir el Nen Corb, aquesta nit he somiat en
les llobes que em van alletar i que s'estiraven al meu costat i
m'escalfaven quan era tan petit que no podia ni gatejar. Per
què hauria de tenir por?”

»De manera que l'oncle Auberon es va mirar el somni se-
güent, i quan el va veure va tremolar i va dir: “Però en aquest
somni hi ha un llac fosc sota la llum d'un crepuscle trist i
plujós. Al bosc hi ha un silenci monstruós i una barca espec-
tral avança per l'aigua. El barquer és prim i encorbat com
una arrel de bardissa, i té la cara en l'obscuritat total. Cri-
atureta humana, quan has tingut aquest somni esgarrifós, no
has passat por?”

»I llavors el Nen Corb va picar amb el puny a la taula,
desesperat, i va clavar un cop de peu a terra. “Oncle Aube-
ron!” va exclamar, “si és la meva barca fada i el barquer
fada que la tia Titània i tu vau enviar a buscar-me perquè
em dugués a casa vostra. Perquè hauria de tenir por?”

»—Bé! —va dir una tercera persona que fins aleshores
no havia parlat—. Sí que es vanta del seu coratge, aquesta
criatura! —La persona que va parlar era el criat de l'oncle
Auberon, que seia molt amunt d'una lleixa disfressat (fins
aleshores) de bust del senyor William Shakespeare. L'oncle
Auberon va tenir un bon ensurt amb la seva aparició sobta-
da, però el Nen Corb tota l'estona havia sabut que el tercer
home era allà.

»El criat de l'oncle Auberon va abaixar els ulls des de la lleixa alta per mirar-se el Nen Corb, i el Nen Corb va alçar els ulls cap a ell.

»—A la terra i al cel hi ha tota mena de coses —va dir el criat— que es deleixen per fer-te mal. Hi ha el foc que et vol cremar. Hi ha les espases, que anhelan punxar-te i travessar-te, i cordes que tenen intenció de lligar-te ben fort. Hi ha mil, mil coses que encara no has somiat mai: criatures que et poden prendre el son, un any rere l'altre, fins que gairebé no sàpigues qui ets, i homes que encara han de néixer que et maleiran i tramaran contra tu. Criatureta humana, t'ha arribat l'hora de tenir por.

»Però el Nen Corb va dir:

»—Robin Goodfellow, he sabut des del primer moment que qui m'enviava aquells somnis eres tu. Però jo soc un nen humà, i per tant més llest que tu, i quan totes aquestes criatures perverses em vinguin a fer mal seré més llest que elles. Soc un nen humà, i tota la terra anglesa, ampla, plujosa i pedregosa, em pertany. Soc un nen anglès, i tot l'aire anglès, gris, ple d'ales negres esbategant i fantasmes grisos de pluja que sospiren, em pertany. I, sabent això, digue'm, Robin Goodfellow, per què hauria de tenir por? —I llavors el Nen Corb va fer que no amb la seva cabellera de corb i va desaparèixer.

»El senyor Goodfellow es va mirar l'oncle Auberon amb un cert neguit per veure si estava disgustat per la insolència amb què havia parlat al nen humà que ell havia adoptat, però l'oncle Auberon (que era un senyor més aviat vell) ja feia una estona que no els escoltava i se n'havia anat a reprendre la cerca d'un cert llibre que contenia l'encanteri

que convertia els membres del parlament en membres útils de la societat i que just ara que pensava que podria fer servei era incapaç de trobar-lo (tot i que no feia ni cent anys que l'havia tingut a les mans). De manera que el senyor Goodfellow no va dir res i va tornar a convertir-se silenciosament en William Shakespeare.»

A la rectoria, el senyor Strange encara llegia. Havia arribat al capítol 42, en què en Hickman explicava que Maria Absalom havia derrotat els seus enemics mostrant-los el reflex veritable de la seva ànima als miralls de la Casa Ombrívola; la lletjor del que hi veien (i que en el fons sabien que era cert) els afectava tant que ja no tenien esma de plantar-li cara.

Hi havia, al clatell del senyor Strange, un punt particularment sensible, i tots els seus amics li havien sentit explicar que, sempre que a prop seu s'estava produint alguna mena de màgia, li coïa i li picava. Sense adonar-se'n, se'l va començar a fregar.

Quants passadissos foscos, va pensar la Cassandra, sort que els conec bé, perquè em penso que molts s'hi perdrien de seguida. I aviat s'espantarien, pobrissons, de tan llarg que és el camí, però jo sé que ara mateix soc a tocar de la gran escala, i que aviat sortiré de la casa i podré esmunyir-me al jardí.

Havien decidit que la senyora Field es quedaria vigilant les nenes la resta de la nit, de la manera que la Cassandra tornava tota sola cap a casa de la senyora Field.

Només (va pensar) que no crec que aquella finestra alta que la lluna il·lumina hagi de ser allà. M'aniria molt millor

que fos darrere meu. O potser a l'esquerra. Perquè estic segura que quan he entrat no hi era. Ai, m'he perdut! Quina mala... I ara la veu d'aquells dos miserables ressona al passadís fosc, és evident que van embriacs, i no em coneixen. I soc en un lloc on no tinc dret a ser.

(La Cassandra es va estrènyer més el xal contra el cos).
«I, malgrat tot», va murmurar, «per què hauria de tenir por?»

—Maleïda casa! —va cridar en Winbright—. Només hi ha passadissos espantosos i negríssims! Què veus, Fred?

—Una òliba, només. Una bonica òliba blanca. Què dimonis hi fa dins la casa?

—Fred —va cridar en Winbright, posant el cos contra la paret i relliscant una mica cap avall—. Sigues un bon company i allarga'm la pistola.

—Ara mateix, capità! —va exclamar en Fred. Va fer una salutació al capità Winbright i de seguida li va fugir tot del cap.

El capità Winbright va fer un somriure.

—Vet aquí —va dir— la senyoreta Tobias que corre a veure'ns.

—Senyor —va dir la senyoreta Tobias, sortint tot d'una de la foscor—. Què feu?

—En aquesta casa hi ha una òliba, punyeta. Li clavarem un tret.

La senyoreta Tobias es va girar per mirar l'òliba, que basculava a l'ombra, i després es va afanyar a dir:

—Bé, veig que esteu lliures de qualsevol superstició. Tant per tant, demà mateix podríeu editar una enciclopè-

dia atea. Aplaudeixo la vostra gosadia, però no puc compartir-la.

Els dos cavallers se la van mirar.

—No heu sentit dir que les òlibes estan posseïdes pel Rei Corb? —va preguntar.

—No m’espanteu, senyoreta Tobias —va dir el capità Winbright—. Em fareu creure que veig corones de llargues plomes de corb en la foscor. El lloc per veure’n seria aquesta casa, això segur. Maleïda sigui, Fred. Es comporta com si també fos la meva institutriu.

—S’hi assembla gens, a la vostra institutriu? —va preguntar en Fred.

—No ho sé. En vaig tenir moltes. Totes em van deixar. Vós no m’hauríeu deixat, oi, senyoreta Tobias?

—No ho puc saber, senyor.

—Fred —va dir el capità Winbright—. Ara n’hi ha dues, d’òlibes. Dues òlibes petites i boniques. Sou com Minerva, vós, igual d’alta i de sàvia, i de despectiva amb els senyors. Minerva amb dues òlibes. Us dieu Jane, oi?

—Em dic senyoreta Tobias, senyor.

En Winbright va guaitar la foscor i es va estremir.

—Com es diu aquell joc que es juga a Yorkshire, Fred? Envien nens sols a invocar el Rei Corb. Com són, les paraulles que diuen?

En Fred va sospirar i va fer que no amb el cap.

—Alguna cosa sobre cors devorats —va dir—. És l’únic que recordo.

—Com ens miren, Fred —va dir en Winbright—. Són molt impertinents, aquestes òlibes. Sempre havia pensat que eren animals molt tímids.

—No els agradem —va dir en Fred amb veu trista.

—Us prefereixen a vós, Jane. Caram, si n'hi ha una que se us ha posat a l'espatlla. No teniu por?

—No, senyor.

—Les plomes... —va dir en Fred—. Quan es llancen en picat, les plomes suaus que hi ha entre l'ala i el cos ballen com petites flames. Si fos un ratolí, em pensaria que són les flames de l'infern que venen a engolir-me.

—Oh, i tant! —va murmurar en Winbright, i els dos homes es van quedar mirant com les òlibes entraven i sortien de la penombra. I llavors, de cop i volta, una òliba va fer un crit: un esgarip espantós que gelava la sang.

La senyoreta Tobias va abaixar els ulls i va encreuar les mans: la imatge perfecta d'una modesta institutriu.

—Sabeu? —va dir—, ho fan per petrificar la presa de terror, una mica com si la convertissin en pedra. És la màgia cruel i salvatge de les òlibes.

Però ningú li va respondre, perquè al passadís no hi havia ningú fora d'ella i les òlibes (totes dues amb alguna cosa al bec).

—Quina gana que teniu, estimades! —va dir la senyoreta Tobias, complaguda—. Un, dos, tres, empasseu, i la vianda passa avall.

Cap a la mitjanit, el senyor Strange va trobar que el llibre era tan ensopit i la nit tan agradable que va sortir de la casa i se'n va anar a l'hort d'arbres fruiters. L'hort no estava tancat amb cap paret, només per un marge d'herbes altes. El senyor Strange es va estirar sota un perer i, tot i que tenia intenció de meditar sobre màgia, de seguida es va adormir.

Una mica després va sentir (o va somiar que sentia) rialles i unes veus femenines. Va alçar els ulls i va veure tres dames vestides amb túniques pàl·lides caminant (gairebé ballant) al talús de més amunt. Tenien l'estelada al voltant: el vent nocturn els alçava les túniques i les feia voleiar. Allargaven els braços en direcció al vent (realment semblava que ballessin). El senyor Strange va estirar braços i cames i va sospirar de plaer. Va donar per fet (no sense lògica) que encara somiava.

Però les dames es van aturar i es van quedar mirant-se l'herba.

—Què és allò? —va preguntar la senyoreta Tobias.

La Cassandra va guaitar la foscor.

—Un home —va dir rotundament.

—Déu del Cel —va dir la senyora Field—. Quina mena d'home?

—Un de normal i corrent, diria —va respondre la Cassandra.

—Volia dir —va aclarir l'altra— en quin grau, en quina fase es troba aquest home?

En Jonathan Strange es va aixecar, perplex, i va espolsar-se la palla de la roba.

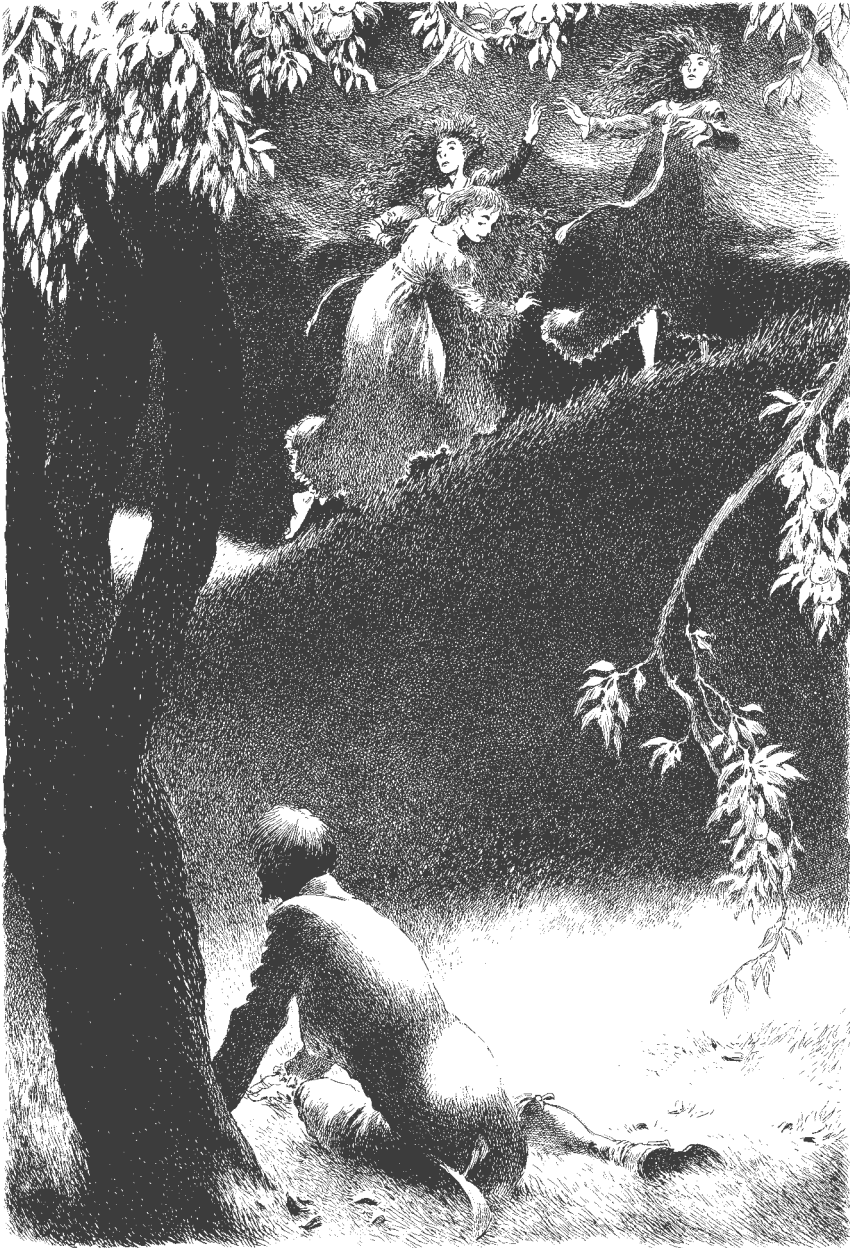
—Senyores —va dir—. Disculpeu-me. Em pensava que m'havia despertat a les Terres Estranyes del Rei Corb. Em pensava que éreu les dames de Titània que em veníeu a buscar.

Les tres dames es van quedar en silenci. I llavors:

—Déu n'hi do! —va dir la senyora Field—. Quina manera de parlar!

—Us demano disculpes, senyora. L'únic que volia dir és que fa una nit preciosa (estic segur que hi esteu d'acord) i que ja fa una estona que penso que és (en el sentit més

crític i tècnic possible) una nit màgica, i he pensat que potser vosaltres éreu la màgia que s'havia d'esdevenir.

—Ah! —va dir la Cassandra—. Només diuen bajanades, aquests. No l'escolteu, estimada senyora Field. Senyoreta Tobias, continuem. —Però es va mirar l'home amb ulls encuriosits i va dir:— Vós? I què en sabeu, vós, de màgia?

—Una mica, senyora.

—Doncs bé, senyor —va dir ella—. Us donaré un bon consell. No arribareu mai a dominar aquest art si us aferreu a les vostres nocions caduques de Reis Corbs i habitants de les Altres Terres. Que no ho heu sentit? El senyor Strange i el senyor Norrell les han desacreditades completament.

El senyor Strange va agrair-li el consell.

—I us podríem ensenyar moltes més coses... —va dir la Cassandra.

—Això sembla —va dir l'Strange, plegant-se de braços.

—... però no en tenim ni temps ni ganes.

—Quina llàstima —va dir l'Strange—. Esteu segura que no canviareu d'opinió, senyora? El meu últim mestre va trobar en mi un deixeble d'allò més apte, ràpid a l'hora de copiar els principis de qualsevol matèria.

—I com es deia, el vostre últim mestre? —va preguntar la senyora Tobias.

—Norrell —va dir suaument l'Strange.

Es va fer un altre silenci breu.

—Sou el mag de Londres —va dir la Cassandra.

—De fet, no —va exclamar l'Strange, empipat—. Soc el mag de Shropshire, i el senyor Norrell és el mag de Yorkshire. Londres no és ni la seva ciutat ni la meva. Som tots dos senyors rurals. Almenys això sí que ho tenim en comú.

—Em fa l'efecte, senyor, que sou de mena una mica inconsistent, una mica contradictòria —va dir la senyoreta Tobias.

—És cert, senyora, altres m'ho han comentat abans que vós. I ara, senyores, com que és segur que ens tornarem a veure, i ben aviat, us desitjo que passeu una bona nit. Senyoreta Parbringer, us donaré un consell a canvi del vostre (perquè estic segur que me l'heu donat de bona fe). La màgia, senyora, és com el vi, i qui no hi està acostumat s'emborratxa. Un encanteri reeixit és tan eficaç a l'hora de desfermar la llengua com una bona ampolla de claret, i l'endemà et trobes que has dit coses de les quals et peneixes.

Dit això, va fer una petita reverència i hort a través se'n va tornar cap a la casa.

—Un mag a Grace Adieu —va dir la senyoreta Tobias, tota pensarosa—, i justament ara. Bé, no ens deixem desconcertar. Ja veurem què ens porta el dia de demà.

L'endemà els va dur una nota cortesa en què el senyor Woodhope manifestava el desig que les dames de Grace Adieu honoressin la seva germana rebent-la aquella tarda a la rectoria. Per a aquella ocasió, la invitació incloïa també la senyoreta Tobias, tot i que en general no visitava el poble (i que el senyor Woodhope no la tenia en gran estima).

Malgrat els temors de les tres dames (manifestats uns quants cops en veu alta per la senyora Field), el senyor Strange les va rebre amb unes maneres exquisides i fent-los una reverència a cadascuna, i no va donar cap indicatiu que permetés suposar que no era el primer cop que les veia.

En un principi la conversa va ser d'allò més convencional, i les senyores de Grace Adieu, que no el coneixien, van trobar que el senyor Strange era un personatge sociable i de bon tracte, i va ser per això que les va inquietar una mica sentir que l'Arabella Strange li demanava com era que avui callava tant. El senyor Strange va respondre que estava un xic cansat.

—Oh —va dir la senyora Strange a la senyora Field—, s'ha passat la nit despert llegint llibres d'història de la màgia. És un mal hàbit en què acaben caient tots els mags, i és això, més que cap altra cosa, el que al final els estova el cervell. —Va fer un somriure al seu marit, com si n'esperés una resposta enginyosa o impertinent. Però el senyor Strange continuava contemplant les tres dames de Grace Adieu.

A mitja visita, el senyor Woodhope es va aixecar i, tot manifestant que li sabia molt de greu i mirant-se la senyoreta Parbringer, va suplicar que l'excusessin: tenia assumptes parroquials per resoldre. Es delia perquè el senyor Strange l'acompanyés, fins al punt que l'altre no va tenir més remei que complaure'l. I les dames van quedar soles.

La conversa va girar cap als articles que el senyor Strange havia publicat en les revistes trimestrals, i concretament sobre els passatges en què demostrava que era del tot impossible que hagués existit mai ningú que pogués anomenar-se el Rei Corb.

—Senyora Strange —va dir la Cassandra—, convindreu amb mi que aquesta és una opinió extraordinària, venint d'un mag, quan fins i tot els historiadors habituals deixen constància de la data de naixement i de mort del Rei als llibres d'història... Quatre o cinc vegades la durada d'una vida normal.

L'Arabella va arrufar les celles.

—El senyor Strange no sempre pot escriure ben bé el que voldria. Sabeu?, una bona part prové del senyor Norrell. En tot Anglaterra no hi ha cap cavaller que faci tants anys que estudia màgia com el senyor Norrell, ni de cap, de ben segur, que n'hagi tret tant de profit. Les seves opinions per força han de tenir un cert pes per a qualsevol que es preocupi per la màgia anglesa.

—Ja ho entenc —va dir la Cassandra—. Voleu dir que el senyor Strange escriu coses que no es creu del tot, perquè el senyor Norrell li demana que ho faci. Si jo fos un home (i, molt més: un mag) no faria ni escriuria res que no m'agradés.

—Senyoreta Parbringer —va murmurar la senyoreta Tobias en to reprovador.

—Oh, la senyora Strange ja sap que no ho dic pas amb mala intenció —va exclamar la Cassandra—, però si d'alguna cosa he de dir el que penso és d'aquest tema.

L'Arabella Strange va somriure.

—La situació —va dir— no és ben bé com us imagineu. El senyor Strange ha estudiat una colla d'anys a Londres amb el senyor Norrell, i al principi el senyor Norrell havia jurat que no tindria cap deixeble, de manera que quan va acceptar en Jonathan tothom va considerar-ho un gran honor. A més a més, resulta que a Anglaterra només hi ha dos mags veritables, i Anglaterra està en guerra. Si aquests dos mags es barallen, què passarà? Quina altra cosa podria animar més els francesos?

Les dames van prendre el te juntes, i l'únic petit incident que va alterar la resta de la vetllada va ser l'accés de tos que van patir primer la Cassandra i després la senyora Field.

Hi va haver uns quants moments en què la senyora Strange es va amoinar molt per elles.

Quan en Henry Woodhope i l'Strange van tornar, les dames ja no hi eren. La minyona i la senyora Strange parlaven al passadís. Cadascuna tenia una petita tela de lli a la mà. La minyona s'exclamava sorollosament per alguna cosa, i en Jonathan Strange va trigar una mica a fer-se sentir.

—Què passa? —va preguntar.

—Hem trobat uns ossos —va dir la seva esposa, tota desconcertada—. Uns ossets blancs que sembla que hagin de ser d'alguna bestiola petita i delicada, i dues pellerengues grises com tavelles buides. Veniu, senyor, el mag sou vós, expliqueu-nos-ho.

—Són ossos de ratolí. I pells de ratolí, també. Són les òlibes que fan això. Ho veieu? —va dir l'Strange—. Les pells estan girades com un mitjó. Curiós, oi?

Aquella explicació no va impressionar gaire la senyora Strange.

—Sí que ho sembla —va dir—, però el que trobo encara molt més miraculós és que hem trobat els ossets embolicats dins les teles que la senyoreta Parbringer i la senyora Field feien servir per eixugar-se els dits i les mans. M'imagino que no deveu pas suggerir que aquestes dames s'han estat cruspint ratolins, oi, Jonathan?

Continuava fent molt bon temps. El senyor Woodhope va dur la seva germana, el senyor i la senyora Field i la neboda dels Field al turó de ____ per contemplar les vistes i menjar i beure vora el bonic bosc que cobria la carena. El senyor

Strange anava en un cavall darrere seu. També aquell dia va examinar curiosament el grup, i la senyora Strange li va tornar a dir que estava d'un humor estrany, seriós, i que no semblava ell.

Altres dies el senyor Strange va sortir tot sol amb el cavall i va enraonar amb els pagesos i els taverners que es va trobar pels camins rals. El senyor Woodhope ho explicava dient que l'Strange sempre havia sigut molt excèntric, i que suposava que ara que s'havia convertit en un gran personatge i s'havia fet un nom a Londres encara se n'havia tornat més.

Un dia (l'últim que el senyor i la senyora Strange s'estaven a casa del germà d'ella), la senyora Field, la senyoreta Tobias i la Cassandra havien sortit a caminar pels turons alts i deserts que s'elevaven sobre Grace Adieu. Un vent assolellat vinclava les herbes altes. La llum i la foscor se succeïen amb tanta rapidesa que semblava ben bé que al cel hi hagués grans portes que s'obrien i es tancaven. La Cassandra gronxava el seu barretet (que feia estona que no duia al cap) agafant-lo per les cintes blaves quan va veure un senyor que venia a trobar-los sobre una euga negra.

Quan va arribar, el senyor Strange va somriure i va parlar a les dames de la vista i del temps que feia, i va estar més comunicatiu en cinc minuts del que ho havia estat tota la quinzena. Cap de les dames tenia res a dir-li, però el senyor Strange no era la mena d'home que quan ha decidit parlar es deixi dissuadir si els interlocutors no l'esperonen.

Els va parlar d'un somni molt notable que havia tingut.

—Fa temps, uns pagesos em van dir que els mags no han d'explicar mai els seus somnis, perquè si els expliquen es convertiran en realitat. Però jo dic que això és una immensa

bajanada. Vós que heu estudiat la qüestió, senyoreta Tobias, de quin parer sou?

Però la senyoreta Tobias va guardar silenci.

L'Strange va continuar.

—He tingut el somni en unes circumstàncies força peculiars, senyora Field. Ahir a la nit em vaig ficar al llit acompanyat d'uns ossets que no fa gaire que vaig trobar per casualitat. Vaig posar-los sota el coixí i s'hi han quedat tota la nit mentre jo dormia. Segur que la senyora Strange hauria tingut moltes coses a dir-me, si ho hagués sabut. Però vaja, marit i muller no sempre s'ho expliquen tot, oi que no, senyora Field?

Però la senyora Field no va dir res.

—Vet aquí el somni —va dir l'Strange—. Jo enraonava amb un cavaller (un home molt ben plantat). Al somni tenia unes faccions molt ben definides, i això que estic convençut que no l'havia vist mai de la vida. Quan arribava el moment d'encaixar les mans, ell s'hi mostrava molt reticent. Tenia un posat incòmode i força avergonyit. Però quan finalment m'allargava l'extremitat, jo veia que no era una mà sinó una urpa recoberta de pèl gris. Senyoreta Parbringer, tinc entès que expliqueu unes rondalles meravelloses als nens del poble. Potser me'n sabreu explicar una que m'ajudi a entendre el meu somni.

Però la senyora Parbringer va guardar silenci.

—El dia que jo i la meva dona vam arribar aquí hi havia algú més que havia vingut a Grace Adieu. On són, ara, aquestes persones? On és la silueta prima i fosca, no sabia dir si d'un noi o d'una dona jove, perquè ningú ho va poder veure bé, que seia a la calessa?

La senyoreta Tobias va parlar.

—La senyoreta Pye va tornar a Reigate amb el nostre caruatge. En Davey, el nostre cotxer, la va tornar a casa de la seva mare i la seva tia, dues bones persones que l'estimen de debò i que feia molt que es preguntaven si mai la tornarien a veure.

—I en Jack Hogg, el criat del capità?

La senyoreta Tobias va somriure.

—Ui, va tocar el dos amb una celeritat molt notable, un cop li va quedar clar que no trauria res de bo de quedar-se.

—I on és l'Arthur Winbright? I en Frederick Littleworth?

Les tres dones van guardar silenci.

—Ai, dames, què heu fet?

Al cap d'una mica la senyoreta Tobias va tornar a parlar.

—Aquella nit —va dir—, després que el capità Winbright i el senyor Littleworth... marxessin, vaig veure algú. Al fons de tot del passadís, amb dificultats per la poca llum, vaig veure una persona molt alta i esvelta amb unes ales d'ocell esbategant-li al voltant de les espatlles. Jo ho soc, d'alta, senyor Strange, i tenia, en aquell moment, ales d'ocell esbategant-me a les espatlles...

—Era el vostre reflex, per tant.

—Reflex? On? —va preguntar la senyoreta Tobias—. En aquella part de la casa no hi ha mirall.

—I doncs, què va fer? —va preguntar el senyor Strange, amb la veu plena d'incertesa.

—Vaig recitar en veu alta les paraules del Joc de Yorkshire. Fins i tot vós les deveu conèixer, senyor Strange —La senyoreta Tobias va fer un somriure un pèl sarcàstic—. Al capdavall, el senyor Norrell és el mag de Yorkshire, oi que sí?

—Us saludo, Senyor, i us dono la benvinguda al meu cor
—va dir l'Strange.

La senyora Tobias va inclinar el cap.

Era el torn de la Cassandra.

—Pobre home, ni tan sols podeu reconciliar el que en el fons de l'ànima creieu que és cert i el que esteu obligat a escriure a les revistes trimestrals. Podeu tornar a Londres i explicar aquesta història tan estranya? Perquè em penso que és plena a vessar de tota mena de bajanades que no agradaran gens al senyor Norrell: Reis Corbs, la màgia de les bèsties salvatges i la màgia de les dones. No esteu a la nostra altura, perquè nosaltres tres estem del tot unides, mentre que vós, senyor, per intel·ligent que sigueu, esteu en guerra, fins i tot amb vós mateix. Si arriba el moment que entre el vostre cap i el vostre cor s'hi declara una treva, us suggereixo que torneu a Grace Adieu i llavors ens podreu dir quina màgia podem o no podem fer.

Va ser el torn del senyor Strange de quedar-se en silenci. Les tres dames de Grace Adieu li van desitjar que passés un bon dia i van continuar el seu camí. L'única que li va concedir un somriure (força commiseratiu) va ser la senyora Field.

Al cap d'un mes de la tornada a Londres del senyor i la senyora Strange, el senyor Woodhope es va quedar parat de rebre una carta de Sir Walter Pole, el polític. El senyor Woodhope no el coneixia personalment, i ara tot d'una Sir Walter li escrivia per oferir-li una posició ben remunerada a Great Hitherden, a Northamptonshire. El senyor Woodhope només podia pensar que el senyor Strange hi devia haver

intercedit, perquè era sabut que ell i Sir Walter eren amics. Al senyor Woodhope li va recar haver de marxar de Grace Adieu i deixar la senyoreta Parbringer, però es va consolar pensant que per força devia haver-hi dones gairebé igual de boniques a Northamptonshire, i que si no n'hi havia, en fi, almenys allà seria un capellà més ric del que ho era a Grace Adieu i, per tant, més capaç de suportar la solitud.

Quan va saber que el senyor Woodhope se n'anava, la senyoreta Cassandra Parbringer es va limitar a somriure, i aquella mateixa tarda va sortir a passejar pels alts turons, sota una agradable ventada tardorenca, amb la senyora Field i la senyoreta Tobias, més lliures, en paraules de la senyoreta Parbringer, que cap altra dona del regne.